

ENFLASYONUN POLİTİK EKONOMİSİ VE SİYASİ İSTİKRARSIZLIK*Geliş Tarihi (Received Date) 04.04.2019*Emine Aybike AKKUTAY¹*Kabul Tarihi (Accepted Date) 09.05.2019***Özet**

Ülkeler refah seviyesi yüksek bir topluma sahip olmaya çalışırlar. Ancak başta gelişmekte olan ülkeler olmak üzere birçok ülkenin krizlerin yıkıcı etkisi ve uygulanan yanlış ekonomi politikaları sonucu istenilen hedefe zaman zaman ulaşamadıkları görülmektedir. Ekonomik performansın olumsuz yönde etkilenmesiyle geçmişten günümüze ülkelerin karşılaştıkları önemli sorunlardan biri de yüksek enflasyon olmuştur. Bu sorunun çözülebilmesi için sadece güçlü makroekonomik performans değil aynı zamanda siyasi istikrarın sağlanması gerekmektedir. Dolayısıyla sağlam makroekonomik göstergelere sahip olabilmek için düzenli işleyen kurumların varlığı şarttır. Yüksek enflasyon sorununun çözülebilmesi için de siyasi baskılardan uzak bağımsız bir merkez bankasının para politikasını belirlemesi önemlidir. Merkez Bankasının amaç ve araç bağımsızlığına sahip olması daha etkin bir para politikasını da beraberinde getirmektedir. Ayrıca merkez bankası fiyat istikrarını gerçekleştirmeye çalışırken enflasyon hedeflemesi rejimini uygulamaktadır. Şeffaf ve güvenilir bir merkez bankasının varlığında da istenilen enflasyon hedefine ulaşıldığı görülmektedir. Bu çalışmada da siyasi istikrarın sağlandığı ülkelerde makroekonomik göstergelerin düzeldiği ve istenilen hedefe ulaşıldığı açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler: enflasyon, merkez bankası, siyasi istikrarsızlık**THE POLITICAL ECONOMY OF INFLATION AND POLITICAL INSTABILITY****Abstract**

Countries try to have a society with a high level of welfare. However, it is seen that many countries, especially developing countries, have not been able to reach the desired target from time to time as a result of the devastating effects of the crises and the wrong economic policies. One of the major problems faced by the countries from past to present has been high inflation due to the negative impact of the economic performance. In order to solve this problem, not only strong macroeconomic performance but also political stability must be ensured. Therefore, to have steady macroeconomic indicators, the existence of properly functioning institutions is essential. To solve the high inflation problem, it is important that an independent central bank, which is free of political pressures, should determine its monetary policy. The Central Bank's objective and instrument independence brings a more effective monetary policy. Moreover, while the Central Bank tries to achieve price stability, it implements the inflation targeting regime. It is also seen that in the presence of a transparent and reliable Central Bank: desired inflation target has been achieved. Here it has been explained that in countries where political stability is achieved, the macroeconomic indicators have improved, and the desired goal has been reached.

Key words: inflation, central bank, political instability**GİRİŞ**

Birçok ülkenin yüksek enflasyon sorunu ile karşı karşıya kaldığı görülmektedir. Yüksek işsizliğin olduğu ve reel üretimin azaldığı dönemlerde zayıf makroekonomik altyapıya sahip olan ülkelerde enflasyonda da artış yaşanmaktadır. Bu durum daha fazla enflasyon değişkenliğine yol açmakta ve gelecekteki enflasyon konusunda daha fazla belirsizlik yaratmaktadır. Enflasyon belirsizliğinin de ekonomik faaliyet üzerinde olumsuz bir etkisi bulunmaktadır (Holland, 1984:15). Ülkelerin ekonomik yapılarının yanı sıra siyasi istikrarsızlığında yüksek enflasyona yol açtığı görülmektedir. Ekonomik özgürlük, demokrasi ve kurumların işleyişi enflasyonun önemli belirleyicileri olarak karşımıza çıkmaktadır. Ekonomik özgürlüğün ve demokrasinin sağlandığı ülkelerde enflasyonun daha düşük olduğu görülmektedir (Aisen ve Vega, 2006:1380). Diğer taraftan yüksek siyasi istikrarsızlığın varlığında makroekonomik performans olumsuz yönde etkilenmektedir. Enflasyonun ortaya çıkmasında sadece ekonomik nedenler aynı zamanda ülke içerisindeki siyasi politikalar da belirleyici rol oynamaktadır. Bunun için düzenli işleyen kurumların varlığı şarttır.

¹ Öğr. Gör., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Polatlı Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Finans, Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, emine.akkutay@hbv.edu.tr

Siyasi istikrarsızlığının varlığı kurumların işleyişiyle yakından ilişkilidir. Yasa ve düzeni sağlamak, yolsuzluk seviyesini azaltmak kurumların niteliğinin önemli belirleyicileridir. Sosyo-ekonomik koşullar, iç ve dış çatışma, siyaset, hukuk ve düzen, etnik gerilimler, demokratik hesap verebilirlik ve bürokrasinin kalitesinin etkileri gibi faktörlerin hepsi ekonomik koşulları şekillendirmektedir (Busse ve Hefeker, 2007:400). Yüksek enflasyonun varlığında ülkenin güçlü kurumsal bir yapıya sahip olmadığı görülmektedir. Fiyat istikrarını sağlamak için enflasyonu hızlı bir şekilde durdurmayı ve enflasyonist baskıların yeniden canlanmasını önlemek gerekmektedir (Dornbusch, 1992:25). Bunun de için siyasi baskılardan uzak bağımsız bir merkez bankasının varlığı şarttır.

Bağımsız bir merkez bankasının temel amacı fiyat istikrarını sağlamaktır. Merkez Bankasının bağımsızlığını siyasi ve ekonomik faktörler belirlemektedir. Hükümetin merkez bankasına karşı tutumu ve para politikasının güvenilirliği de önemli rol oynamaktadır. Güvenilirliğin eksik olduğu durumda fiyat beklentilerinde artış yaşanır bu da ekonomide enflasyonist süreci başlatır. Merkez bankasının bağımsızlığının artması güvenilir politikaları beraberinde getirmekte ve hükümetin para politikasındaki takdir yetkisini azaltmaktadır (Hayo, 1997:242). Merkez Bankası bağımsızlığı siyasi ve ekonomik bağımsızlık olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Siyasi bağımsızlık, merkez bankasının, siyasi otoritelerin müdahalesi olmadan, fiyat istikrarı olan ana amacını gerçekleştirebilmesidir. Ekonomik bağımsızlık ise merkez bankasının para politikası araçlarını kontrol etme derecesine bağlıdır. Siyasi bağımsızlık ve ekonomik bağımsızlık yakından ilişkilidir (Loungani ve Sheets, 1997:382). Amaç ve araç bağımsızlığına sahip bir merkez bankası hükümetin etkisinde uzak daha sağlıklı para politikası yapmaktadır. Temel amacı fiyat istikrarını sağlamak olan merkez bankasının kullandığı temel araçlardan bir tanesi de enflasyon hedeflemesidir.

1990'lı yıllarda, başta Yeni Zelanda olmak üzere Kanada, İngiltere, İsveç, Finlandiya, Avustralya ve İspanya gibi birçok ülke enflasyon hedeflemesi olan yeni bir para politikası rejimine geçti. Enflasyon hedeflemesinin temel amacı şeffaf ve hesap verilebilir politikalarla nicel bir enflasyon hedefini gerçekleştirmeye çalışmaktır (Svensson, 2000:156). Enflasyon hedeflemesiyle fiyat istikrarına ulaşılması bu rejime geçen ülke sayısının her geçen gün artmasına neden olmuştur. Günümüzde artık birçok ülkenin esnek enflasyon hedefi rejimine geçtiği görülmektedir. Ancak fiyat istikrarının sağlanabilmesi için enflasyon hedeflemesi tek başına yeterli değildir. Bunun yanında ülkelerin siyasi istikrarsızlığın olmadığı refah seviyesinin yüksek olduğu bir topluma sahip olması gerekmektedir. Bu sayede ülkeler sağlam kurumsal yapıya sahip olmakta ayrıca şeffaf ve hesap verilebilir politikalarla birlikte makroekonomik performansın düzelmesinde önemli rol oynamaktadır.

1. İKTİSAT AKIMLARININ ENFLASYONİST SÜRECE YAKLAŞIMI

Geçmişten günümüze ülkelerin yüksek enflasyon sorunu ile karşı karşıya kaldıkları görülmektedir. Bu sorunun çözümü için ekonomik reçeteler sunulmuştur. Keynes enflasyonun talep kaynaklı olduğunu ve çıktıda herhangi bir değişme meydana gelmezken talepteki sürekli artışın enflasyona neden olacağını söyler (Keynes, 1936:303). Keynesyen yaklaşıma göre enflasyon mali politikalarla düzetilebilmektedir. Ancak 1970'lerin başında maliye politikalarının başarısızlığı parasalcı yaklaşımın önem kazanmasına neden olmuştur. Diğer taraftan parasalcı yaklaşıma göre enflasyonun temel sebebi para arzındaki artışın çıktıdaki artıştan daha fazla olmasından kaynaklanmaktadır (Jain ve Tomic, 1995:182). Friedman/Phelps kritiğine göre enflasyonist politikalar kısa dönemde çıktıyı arttırır ancak uzun dönemde çıktı bir önceki seviyesine geri döner ama enflasyon oranı halen yüksektir. Bunun sonucu olarak da uzun dönemde Phillips eğrisi dikey bir doğru olmaktadır. Monetaristlerin bu yaklaşımına da Lucas makroekonomiye yaptığı rasyonel beklentiler katkısıyla eleştirir. Rasyonel beklentiler ileriye dönük bir yaklaşımdır dolayısıyla hükümetin enflasyonist politikaları hemen anlaşılır ve hükümet etkinliğini kaybeder (Krishner, 2001:43).

Yapısalcı yaklaşımda ise enflasyon maliyet itişli bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır ve enflasyonun temeli arz yönlüdür (Srinivasan vd., 2006:1). Ayrıca yapısalcılara göre tarım sektöründe arzın esnek olmayışı enflasyona neden olmaktadır (Watcher, 1997:228). Sosyolojik yaklaşıma göre monetaristlerde olduğu gibi enflasyonun para arzındaki artış sonucu ortaya çıktığını savunmaktadırlar. Bunun da hükümetin hanehalkındaki artan talebi kontrol altına almadaki güçsüzlüğünden kaynaklandığını vurgularlar. Sosyolojik yaklaşımda enflasyon toplumda sosyal çatışmalara neden olacağı için olumsuz bir göstergedir. 1960'ların başında ise birçok Keynesyen iktisatçı hükümetin

yüksek enflasyonla işsizliği azaltabileceğini söylemekteydiler. Modern Politik Ekonomistlere göre ise paranın tarafsız olduğu ve zaman tutarsızlığı olduğunu savunmaktadırlar. Enflasyonist süreçte yaşanan sorunların çözümü içinse gerekli olan tek bir kurumdur; o da bağımsız bir Merkez Bankasıdır. Ancak bu kurumun politikacılar ve partizancı destek grupları tarafından etkilenmemeleri gerekmektedir (Krishner, 2001:42-45). Günümüzde yüksek enflasyon sorununun çözümüne yönelik en çok başvurulan yaklaşımlardan biri de yeni politik makroekonomidir. Yeni Politik makroekonomi ile birlikte enflasyonun siyasi istikrarsızlıktan kaynaklandığı üzerinde durulmaktadır.

2. YENİ POLİTİK MAKROEKONOMİ

20. yüzyılın son çeyreği boyunca politika ve makroekonomi arasındaki etkileşim önem kazanarak makroekonomi, sosyal seçim teorisi ve oyun teorisi ile etkileşim içerisine girerek yeni politik makroekonomi alanının ortaya çıkmasını sağlamıştır. Yeni politik makroekonomi ile birlikte politik ve ekonomik unsurların, iş çevrimleri, enflasyon, işsizlik, istikrarsızlık ve anlaşmazlık, sürekli bütçe açıklarının kaynağı, uluslararası entegrasyon ve devletin büyüklüğü gibi konular üzerinde durulmaktadır (Snowdon ve Vane, 2012:458).Yeni Politik Makroekonomide enflasyon ve işsizlik arasındaki ilişki siyasi çevrim modelleriyle açıklanmaktadır. Bu modelleri Fırsatçı model ve Partizan model olarak ikiye ayırırken kendi içerisinde de geleneksel ve rasyonel olarak da sınıflandırabiliriz. Fırsatçı modelde Nordhaus, Linbeck, Cukierman-Meltzer, Rogof ve Sibert, Person ve Tanellini modelleri mevcutken, Partizan modelde ise Hibbs ve Alesina'yı görmekteyiz.

Geleneksel ve Rasyonel Fırsatçı model arasındaki farkları inceleyecek olursak; ilk olarak geleneksel fırsatçı modelde beklentiler adaptiftir. Yani beklenen enflasyon bir önceki enflasyona eşittir. Bu da geçmişteki hataların tekrarlanmasına neden olmaktadır. Ayrıca seçmenler miyoptur, geçmişi çabuk unuturlar ve seçimden önceki durumu göz önüne alarak oylarını kullanırlar. Seçmenler büyüme politikalarına olumlu yaklaşırken, işsizlik ve enflasyonu istememektedirler. Bu isteklerine göre kararlarını verirler. Fırsatçı geleneksel modelde, hükümetler seçilebilmek için yüksek enflasyonu tercih edecekler ve seçim öncesi davranışlarını bu yönde belirleyeceklerdir. Seçimlerden önce hükümetler talep yönlü politikaları kullanacaklardır. Yani vergileri azaltarak, kamu harcamalarını arttıracak ve faiz oranlarını azaltarak seçim öncesi ekonominin genişlemesini sağlayacaklardır. Ancak seçim öncesi harcama kalemlerindeki bu artışı seçim sonrası kısarak karşılayacaktır. Seçimlerden sonra ise işsizlik daha da yüksek bir seviyeye çıkacaktır. Rasyonel fırsatçı modelde ise, enflasyon beklentileri rasyoneldir, seçmenler karar verirken geçmişe ve geleceğe bakmaktadırlar. Aynı zamanda rasyonel modelde seçmenler beklenen faydalarını maksimize eden politikacıları seçmektedirler.(Alesina vd., 1999:24, Bakırtaş, 1998:48).

Partizan modellerde ise geleneksel modelde Hibbs'in, rasyonel modelde Alesina-Roubin'in çalışmaları vardır. Geleneksel partizan modelin özellikleri enflasyon beklentileri adaptiftir. Farklı seçmenlerin enflasyon ve işsizlikle ilgili başka tercihleri vardır. Politikacı enflasyonla ilgili kararlarını toplam taleple alır. Ayrıca geleneksel partizan modelde Hibbs, farklı politik partilerin başka ekonomik tercihleri olduğunu ileri sürmüştür. Hibbs'in modeline göre muhafazakarlar enflasyona önem verirken, sosyalistler işsizliğe önem vermektedir. Bu da değişen partilerin yeni ekonomik kararlarına bağlı olarak ekonomide dalgalanmaya yol açmaktadır. Rasyonel modelde ise enflasyon beklentileri ileriye dönük ve bilgiye dayalıdır. Seçmenler oylarını faydalarını maksimize edecek olan partiye verirler. Ayrıca politikacı enflasyona doğrudan müdahale eder (Alesina vd., 1999:47-51, Bakırtaş, 1998:48). Rasyonel Partizan modelde birçok gelişmiş ülkede politik sisteminin kutuplaştığı fikri bulunmaktadır. Burada kendi çıkarları peşinde koşan politikacıların bulunduğu çok partili sistem vardır. Dolayısıyla ikili parti sisteminde oy maksimizasyonunu amaçlayan politikacılar ortanca seçmenin oyunu almak ister. Rasyonel seçmenler seçim sonuçlarından emin olmadıkları için makroekonomik politikalar kısa vadeli bozukluklar yaratabilir. İki politik parti ortak makroekonomik politikalar üzerinde anlaşabilirlerse dalgalanmalar azalabilir (Snowdon ve Vane 2012:477-478).

3. ENFLASYON HEDEFLEMESİ VE MERKEZ BANKASI BAĞIMSIZLIĞI

Sanayileşmiş ve orta gelirli birçok ülkenin 1990'lı yıllardan itibaren enflasyon hedeflemesi rejimine geçtiği bilinmektedir. Bu sayede merkez bankası orta vadede fiyat istikrarını sağlamayı amaçlamaktadır. Enflasyon hedeflemesi rejimini uygulayan ülkeler düşük enflasyon ve istikrarlı büyümeyi sağlamaktadır (Bernanke ve Woodford, 2005:1). Ayrıca bu rejimi benimseyen ülkelerin

ekonomilerinin olumlu yönde etkilendiği görülmektedir. Sadece fiyat istikrarını sağlamamakta aynı zamanda makroekonomik çıktıyı dolayısıyla makroekonomik performansı olumlu yönde etkilediği görülmektedir (Ball ve Sheridan, 2004:250). Enflasyon hedeflemesinde başarılı sonuçlar alınması bu rejime geçen ülke sayısını artırmıştır. Tablo 1’de enflasyon hedeflemesine geçen ülkelerin yıllar içerisindeki dağılımı ve hedeflenen enflasyon oranları gösterilmektedir.

Tablo 1: Ülkelerin Enflasyon Hedefi Rejimine Geçtikleri Yıllar ve Hedeflenen Enflasyon Oranları

Ülkeler	Enflasyon Hedeflemesine Geçtikleri Yıl	Hedeflenen Enflasyon Oranı (%)	Ülkeler	Enflasyon Hedeflemesine Geçtikleri Yıl	Hedeflenen Enflasyon Oranı(%)
Yeni Zelanda	1990	1-3	Filipinler	2002	4+/-1
Kanada	1991	2+/-1	Guatemala	2005	5+/-1
İngiltere	1992	2	Endonezya	2005	5+/-1
Avustralya	1993	2-3	Romanya	2005	3+/-1
İsveç	1993	2	Sırbistan	2006	4-8
Çek Cumhuriyeti	1997	3+/-1	Türkiye	2006	5.5+/-2
İsrail	1997	2+/-1	Ermenistan	2006	4.5+/-1.5
Polonya	1998	2.5+/-1	Gana	2007	8.5+/-2
Brezilya	1999	4.5+/-2	Uruguay	2007	3-7
Şili	1999	3+/-1	Arnavutluk	2009	3+/-1
Kolombiya	1999	2-4	Gürcistan	2009	3
Güney Afrika	2000	3-6	Paraguay	2011	4.5
Tayland	2000	0.5-3	Uganda	2011	5
Macaristan	2001	3+/-1	Dominik Cumhuriyeti	2012	3-5
Meksika	2001	3+/-1	Japonya	2013	2
İzlanda	2001	2.5 +/-1.5	Moldvya	2013	3.5-6.5
Kore	2001	3+/-1	Hindistan	2015	2-6
Norveç	2001	2.5 +/-1	Kazakistan	2015	4
Peru	2002	2 +/-1	Rusya	2015	4

Kaynakça: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/basics/target.htm>

Tablo 1’de enflasyon hedeflemesi rejimine geçen bazı ülkeler verilmiştir. Hedeflenen enflasyon oranlarına baktığımızda bu oranın daha çok %5’in altında olduğu görülmektedir. İlk olarak 1990 yılında Yeni Zelanda’nın enflasyon hedeflemesine geçmesiyle birlikte ardından sırasıyla Kanada, İngiltere ve Avustralya’nın bu rejime geçtiği görülmektedir. Türkiye’nin ise enflasyon hedefi rejimine 2006 yılında geçtiği tabloda verilmiştir. Türkiye 2002 yılında örtük enflasyon hedefi uygulamaya başlamış 2006 ise açık enflasyon hedefini uygulamaya başlamıştır (TCMB, 2012:19). Hedeflenen enflasyon oranı ise %5.5 iki puan altı ve üstü olarak belirlenmiştir. Hedeflenen enflasyon oranları ile birlikte fiyat istikrarının sağlanması istenmekte ve merkez bankalarının bu hedefi gerçekleştirebildiği ölçüde başarılı olduğu görülmektedir.

Enflasyon hedeflemesi rejimi ile birlikte ülkelerin başarılı para politikalarına ulaşmalarının yanı sıra ekonomideki dalgalanmaların da azaldığı görülmektedir (Gonçalves ve Salles, 2008:318). Dolayısıyla enflasyon hedefi rejimi fiyat istikrarını sağlamasının yanı sıra makroekonomik performansı sağlamada da yardımcı olmaktadır. Ancak enflasyon hedefi rejimi birçok ülkede başarılı sonuçlar elde etmesine rağmen bu rejimi uygulayan her ülkenin istenilen sonuca ulaştığı görülmemiştir. Bunun altında yatan temel sebep ise siyasi ve kurumsal yapıdaki farklılıklardır. Gelişmekte olan ekonomilerdeki kurumların gelişmiş ekonomilere göre daha zayıf olma eğiliminde olduğu görülmektedir (Fraga vd., 2004:375). Dolayısıyla başarılı bir enflasyon hedefinin sağlanabilmesi içinde siyasi baskılardan uzak bağımsız bir merkez bankasının varlığı şarttır.

Merkez Bankası bağımsızlığı para politikacılarının, hükümetin ve politikanın etkilerinden bağımsız bir şekilde hareket etmesini ifade etmektedir. 1970'lerde ve 1980'lerin başında sanayileşmiş ekonomiler sürekli yüksek enflasyonla karşı karşıya kalmıştır. Bu durum da merkez bankasının görev ve sorumluluklarının sorgulanmasına neden olmuştur. Merkez Bankası bağımsızlığı ve enflasyon arasında iki nedensellik ilişkisi mevcuttur. Bağımsızlığın az olması yüksek enflasyona ve yüksek enflasyon da hükümetin para politikasını daha kolay etkilemesine neden olmaktadır. Yüksek enflasyonun olduğu dönemlerde banka para arzını kontrol etmekte zorlanır. Ayrıca yüksek enflasyon bankanın suçlanmasına neden olur, bu da kamu imajının zedelenmesine ve otoritesinin azalmasına neden olur. Eğer enflasyon mevcut bağımsızlığı etkilerse yöneticilerin değişimi de beklenir. Enflasyon ve bu değişimin yarattığı sürecin merkez bankası bağımsızlığını olumlu etkileyeceği beklenebilir. Merkez Bankasının enflasyonun yükselmesine sebep olacak gerçekçi olmayan kararlar almasında hükümetin baskısı vardır (Cukierman vd., 1992:376). Merkez Bankası bağımsızlığı ve enflasyon arasında sıkı bir ilişki söz konusudur. Enflasyonun yüksek veya düşük olması görevli hükümetin uyguladığı politikalara bağlı olarak değişmektedir. Ekonominin gidişatında bozulmalar söz konusu olduğu durumda Merkez Bankasının bağımsızlığı önemli rol oynamaktadır. Bağımsız bir Merkez Bankası uygulayacağı doğru politikalarla ekonominin düzelmesine yardımcı olmaktadır.

Tablo 2: 2017 Yılı İtibariyle Ülkelerin Hedeflenen Enflasyon Oranı ve Gerçekleşen Enflasyon Oranları

Ülkeler	Enflasyon Hedefi 2017	Gerçekleşen Enflasyon 2017	Ülkeler	Enflasyon Hedefi 2017	Gerçekleşen Enflasyon 2017
Arnavutluk	3%	%2	Kosta Rika	3%	%1.6
Arjantin	%8-%12	%25.68	Macaristan	3%	%2.3
Avustralya	2%	%1.9	Malavi	5%	%12.2
Azerbaycan	6%	%12.9	Meksika	3%	%6
Bangladeş	6%	%5.8	Mısır	13%	%29.5
Belarus	6%	%6	Moldovya	5.5%	%6.6
Botswana	%3-%6	%3.3	Moğolistan	8%	%4.1
Brezilya	%4.5	%3.4	Mozambik	5%	%15.1
Çek Cumhuriyeti	2%	%2.5	Nepal	7%	%3.2
Çin	3%	%1.6	Nijerya	%6-%9	%16.5
Dominik Cumhuriyeti	4%	%3.3	Norveç	2%	%1.9
Endonezya	4%	%3.8	Pakistan	6%	%4.1
Ermenistan	4%	%1	Paraguay	4%	%3.6
Filipinler	3%	%2.9	Peru	2%	%2.8
Gambiya	5%	%1.22	Polonya	%2.5	%2.1

Gana	8%	%12.4	Romanya	%2.5	%1.3
Guatemala	4%	%4.4	Rusya	4%	%3.7
Güney Afrika	%3-%6	%5.2	Samoa	3%	%1.6
Güney Kore	%2-%5	%1.94	Sırbistan	3%	%3.1
Gürcistan	5%	%6	Sri Lanka	3%	%7.7
Hindistan	4%	%3.8	Şili	3%	%2.2
Honduras	4%	%3.8	Tacikistan	7%	%7.3
İngiltere	2%	%2.7	Tanzanya	5%	%5.3
İsrail	%1-%3	%0.2	Tayland	%2.5	%0.7
İsveç	2%	%1.8	Türkiye	5%	%11.1
İsviçre	2%	%0.5	Uganda	5%	%5.2
İzlanda	%2.5	%1.8	Ukrayna	5%	%14.4
Jamaika	4%	%4.4	Uruguay	3%	%6.2
Japonya	2%	%0.5	Vietnam	5%	%3.5
Kanada	2%	%1.6	Yeni Zelanda	2%	%1.9
Kazakistan	5%	%7.4	Zambiya	9%	%6.6
Kenya	5%	%8	AB Bölgesi	2%	%1.4
Kırgızistan	7%	%3.2	ABD	2%	%2.1
Kolombiya	3%	%4.3	Batı Afrika Birleşikleri	2%	%10.98

Kaynakça: <https://data.worldbank.org/indicator/FP.CPI.TOTL.ZG?locations=ET>

<http://www.centralbanknews.info/p/inflation-targets.html>

Tablo 2’de 2017 yılına ait ülkelerin hedeflenen ve gerçekleşen enflasyon oranları verilmiştir. Ülkelerin hedeflenen enflasyon oranlarının birçoğunun %5 ve altında olduğu görülmektedir. Hedeflenen enflasyon oranına ulaşamayan ülkeler içerisinde Arjantin, Azerbaycan, Gana, Malavi, Mısır, Mozambik, Nijerya, Türkiye ve Ukrayna’nın olduğu görülmektedir. Hedeflenen enflasyon oranına ulaşamamada merkez bankalarının başarısızlığı söz konusudur. Merkez bankasının başarılı bir para politikası uygulaması için güvenilir ve zaman tutarlı politikalar uygulaması gerekmektedir. Bu sayede istenilen hedefe ulaşılabilir.

4. İNANILIRLIK VE ZAMAN TUTARSIZLIĞI

Bir ekonomi programına olan inanılabilirlik, hükümetin yaptığı açıklamalarla ekonomik birimlerin bekleşlerinin birbiriyle tutarlı olmasını gösterir. Eğer ki inanılabilirlik eksikliği problemi varsa bu zaman tutarsız olmasından kaynaklanmaktadır. Zaman tutarsızlık, programın ilk açıklandığında optimalken zaman içerisinde bu özelliğini kaybetmesidir. Politikacılar, uygulayacakları bazı politikaları özel karar vericilerin beklentilerini etkilemek için önceden açıklayabilirler. Ancak politikacıların zaman içerisinde tutarsızlık göstereceğine alışık olan özel karar vericiler politikalara ilişkin güvensiz olurlar. Bu durumda politikacıların açıklamalarına inancın sağlanması için politikacıların sabit politika kuralı uygulamalarını isteyebilirler. (Özkan, 1997:24-26, Mankiw, 2010:566).

Zaman tutarsızlığı probleminden ortaya çıkan enflasyonist eğilim sorununa üç çözüm yolu vardır. Birincisi, otoriteler enflasyondan kaçınacak bir politika kuralı veya amacı oluşturmalarıdır. İkincisi, bağımsız bir merkez bankasının atanmasıdır. Üçüncüsü ise Merkez Bankası ve hükümet

arasında, enflasyonist eğilimin durdurulması için bir anlaşmanın yapılmasıdır(Kadyrova, 2009:105). Fiyat istikrarına ulaşabilmek için para politikasını yapma yetkisi hükümetten daha çok önem veren bir kuruma aktarılmalıdır. Bu şekilde düşük enflasyona ulaşılabilir. Merkez Bankasının artan bağımsızlığı ile birlikte zaman tutarlı para politikalarına ulaşılabilir. Para politikasını yapma yetkisi bağımsız bir Merkez Bankasına devredilmelidir ancak olağan dışı durumlarda hükümetin ekonomiye müdahalesi bulunmalıdır(Özkan, 1997:29).

SONUÇ

Yüksek enflasyon ülkelerin karşılaştıkları önemli ekonomik sorunlardan biridir. Bu sorunun çözülebilmesi için enflasyon üzerine çalışmalar yapılmış ve yeni iktisadi akımlar ortaya çıkmıştır. Günümüzde ise artık enflasyon sadece ekonomik bir problem olarak değil aynı zamanda siyasi bir durum olarak da karşımıza çıkmaktadır. Bu da yeni politik makroekonomi görüşünün önem kazanmasına neden olmaktadır. Yeni politik makroekonomide politika ve makroekonomi birbiri ile etkileşim içerisinde. Çalışmada ayrıca yüksek enflasyon sorunun çözülebilmesi için kurumların işleyişinin önemi vurgulanmıştır. Şeffaf ve güvenilir ekonomi politikalarının olduğu bir ülkede makroekonomik performans olumlu yönde etkilenmektedir. Fiyat istikrarının sağlanması içinde etkin bir para politikasının uygulanması gerekmektedir. Bunun için siyasi baskılardan uzak bağımsız bir merkez bankasının varlığına ihtiyaç duyulmaktadır.

Günümüzde artık birçok merkez bankasının fiyat istikrarını sağlamak için enflasyon hedefi rejimine geçtiği görülmektedir. Bu şekilde daha düşük enflasyon seviyelerine ulaşmak istenmektedir. Ancak enflasyon hedeflemesi birçok ülkede başarılı sonuçlar elde etmesine rağmen bazı ülkelerde bu hedefe ulaşmada başarısız oldukları görülmektedir. Merkez bankasının zaman tutarsız politikalar yapması bankaya olan güvenin azalmasına neden olmaktadır. Zaman tutarsız politikaların altında yatan sebep ise siyasi istikrarsızlıktır. Siyasi istikrarsızlığın olduğu toplumlarda zayıf kurumsal bir yapı vardır bu da makroekonomik performansın bozulmasına yol açar. Ülkelerin sağlam bir ekonomik yapıya sahip olabilmesi için etkin ekonomi politikaların yanı sıra siyasi istikrarında sağlanması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Aisen, A., Vega, F. J. (2006). Does Political Instability Lead to Higher Inflation? A Panel Data Analysis, *Journal of Money, Credit and Banking*, Sayı 38, No: 5, ss.1379-1389.
- Alesina, A., Roubini, N. & Cohen, G. D.(1999). *Political Cycles and Macroeconomy* , 2. Baskı, MIT Press, Londra.
- Bakırtaş, İ (1998). Politik-Ekonomik Dalgalanmalar Kuramı Kapsamında Türkiye'deki Politik Yapının Ekonomi Üzerindeki Etkisi , *Dokuz Eylül Üniversitesi İİBF Dergisi*, Cilt.13, Sayı.2, ss.47-63.
- Ball, L., Sheridan, N. (2004). The Inflation-Targeting Debate In Ben S. Bernanke and Michael Woodford /Ed.). *Does Inflation Targeting Matter?*(249-282). Chicago.
- Bernanke, B. S. & Woodford, M. (2005). *The Inflation Targeting Debate*. 1. Baskı, The University of Chicago Press, Chicago.
- Busse, M. , Hefeker, C. (2007). Political Risk, Institutions and Foreign Direct Investment, *European Journal of Political Economy*, Sayı 23,ss.397-415.
- Cukierman, A., Webb, S. B. ve Neyaptı, B. (1992). Measuring the Independence of Central Banks and Its Effect on Policy Outcome, *World Bank Economic Review*, Sayı 6 No: 3, ss.353-398.
- Dornbusch, R. (1992). Lessons from Experiences with High Inflation, *The World Bank Economic Review*, Sayı 6, No:1, ss.13-31.
- Fraga, A. , Goldfajn, I. ve Minella, A. (2004). Inflation Targeting in Emerging Market Economies, *NBER Macroeconomics Annual 2003*, Sayı 18, ss.365-415.
- Gonçalves, C.E.S. , Salles, J. M. (2008). Inflation Targeting In Emerging Economies: What Do The Data Say? , *Journal of Development Economics*, Sayı 85, ss.312-318.
- Hayo, B. (1997). Inflation Culture, Central Bank Independence and Price Stability, *European Journal of Political Economy*, Sayı 14, ss. 241-263.
- Holland, S. (1984). Does Higher Inflation Lead to More Uncertain Inflation?, *Federal Reserve Bank of St. Louis*, Sayı 66, No:2, ss.15-26.
- Jain, C. L. & Tomic, I. M. (1995). *Essentials of Monetary and Fiscal Economics*, 1. Baskı, Graceway Publishing Company, NewYork.
- Kadyrova, S. (2009) *Merkez Bankası Bağımsızlığı ve Makroekonomik Performans Arasındaki İlişki*, İstanbul Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- Keynes, J. M. (1936). *General Theory*, 1. Baskı, Macmillan and Company Limited, Toronto.
- Kirshner, J. (2001). Political Economy of Low Inflation , *Journal of Economic Surveys*, Sayı 15, No :1, Malden,ss.41-70.
- Loungani, P. , Sheets, N. (1997). Central Bank Independence, Inflation, and Growth in Transition Economies, *Journal of Money, Credit and Banking*, Sayı 29 No: 3 ss. 381-399.
- Mankiw, G. (2010) *Makroekonomi*.1. Baskı, Efil Yayınları, Ankara

- Özkan, G. (1997) Zaman Tutarsızlığı, İnanılabilirlik ve Makroiktisat Politikaları, İktisat, İşletme ve Finans, Sayı 12, No: 131, ss. 23-36.
- Snowdon, B. , Vane,H. R. (2012), Modern Makroekonomi Temelleri, Gelişimi ve Bugünü , Efil Yayınları, Ankara
- Svensson, L.E.O. (2000). Open-economy inflation targeting, Journal of International Economics, Sayı 50, No:1, ss.155-183.
- TCMB (2012). Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve Bağımsızlık, TCMB, Ankara.
- Watcher, S. M. (1997). Structuralism vs. Monetarism: Inflation in Chile, Jere R. Behrman and James Hanson, eds., Short-Term Macroeconomic Policy in Latin America, NBER, Volume ISBN: 0-88410-489-3, ss.227-256.
- Srinivasan, N., Mahabare, V. ve Ramachandran, M. (2006). Modelling Inflation in India: A Critique of the Structuralist Approach,
[http://www.igidr.ac.in/conf/oldmoney/mfc_08/Copy%20\(3\)%20of%20Modelling_Inflation_in_India..%20Naveen%20Srinivasan,%20Vidiya....pdf](http://www.igidr.ac.in/conf/oldmoney/mfc_08/Copy%20(3)%20of%20Modelling_Inflation_in_India..%20Naveen%20Srinivasan,%20Vidiya....pdf) (02.04.2019).
- IMF. (2018). <https://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/basics/target.htm> (04.12.2018).
- World Bank. (2018). <https://data.worldbank.org/indicator/FP.CPI.TOTL.ZG?locations=ET> (04.12.2018).
- Central Bank News. (2018). <http://www.centralbanknews.info/p/inflation-targets.html> (04.12.2018).